

Nowotwory złośliwe stanowią coraz poważniejszy problem zdrowotny w Polsce - są drugą najczęstszą przyczyną zgonów. Ogromną szansą dla pacjentów jest protonoterapia, innowacyjna metoda radioterapii, która pozwala na precyzyjne niszczenie zmian nowotworowych przy minimalnym uszkodzeniu zdrowych tkanek. Jedyne ośrodek stosujący tę metodę leczenia znajduje się w Krakowie.

Dostępność protonoterapii, w ocenie NIK pozostaje ograniczona, mimo istnienia nowoczesnego Centrum Cyklotronowego Bronowice w Krakowie. Brak kompleksowych rozwiązań systemowych, problemy organizacyjne oraz niewystarczające wykorzystanie potencjału ośrodka utrudniają pacjentom, zwłaszcza niepełnoletnim, dostęp do tej nowoczesnej terapii. Część z nich jest zmuszona do szukania pomocy za granicą.

W Polsce jedynym ośrodkiem protonoterapii jest Instytut Fizyki Jądrowej Polskiej Akademii Nauk w Krakowie, który w swojej strukturze posiada Centrum Cyklotronowe Bronowice (CCB). Dysponuje ono dwoma stanowiskami typu Gantry, służącymi do terapii protonowej nowotworów zlokalizowanych poza narządem wzroku oraz jednym stanowiskiem do terapii protonowej nowotworów oka. W związku z tym, że CCB nie jest podmiotem leczniczym, realizacja terapii protonowej w ośrodku odbywa się na podstawie umów zawartych przez świadczeniodawców, tj. Narodowy Instytut Onkologii Oddział w Krakowie w zakresie nowotworów zlokalizowanych poza narządem wzroku oraz Szpital Uniwersytecki w Krakowie w odniesieniu do terapii protonowej nowotworów oka. W wyniku własnej inicjatywy Wielkopolskiego Centrum Onkologii w Poznaniu, z końcem 2026 r. planowane jest otwarcie tam drugiego w Polsce ośrodka protonoterapii. Będzie on oferował terapię protonową nowotworów zlokalizowanych poza narządem wzroku, zarówno u dzieci (w tym u pacjentów wymagających znieczulenia ogólnego podczas zabiegu), jak i u dorosłych. Nie przewidziano tam leczenia nowotworów oka.

Najwyższa Izba Kontroli stwierdziła, że w latach 2020–2024 kolejni urzędujący Ministrowie Zdrowia nie zrobili wystarczająco dużo, aby rozwijać i uporządkować system terapii protonowej w Polsce. Mimo że w 2023 roku rozszerzono listę nowotworów, które można nią leczyć, możliwości Centrum Cyklotronowego Bronowice w Krakowie nie były w pełni wykorzystywane.

Od momentu otwarcia Centrum Cyklotronowego Bronowice do końca 2023 roku zaobserwowano znaczący wzrost liczby pacjentów poddanych protonoterapii nowotworów zlokalizowanych poza narządem wzroku. Jednak pomimo upływu ośmiu lat od rozpoczęcia leczenia u pierwszego pacjenta, pełne wykorzystanie możliwości terapeutycznych stanowisk Gantry w CCB nadal nie zostało osiągnięte. W 2023 roku terapii protonowej poddało się 312 pacjentów, co stanowiło 78% całkowitego potencjału terapeutycznego ośrodka.

Należy przy tym podkreślić, że w latach 2020 – 2024 spośród 881 pacjentów poddanych terapii protonowej ok. 34% stanowiły osoby, których schorzenia nie były ujęte w wykazie świadczeń gwarantowanych. Mogli oni być leczeni dzięki współpracy Narodowego Instytutu Onkologii Oddziału w Krakowie i Konsultanta krajowego w dziedzinie radioterapii onkologicznej, który wydawał indywidualne zgody na terapię w takich przypadkach. Bez tego ośrodek wykorzystywałby tylko połowę swoich możliwości.

Podsumowując, brak skutecznych działań Ministerstwa Zdrowia spowodował ograniczenie dostępu do terapii protonowej, a wiele problemów organizacyjnych i brak współpracy między placówkami utrudniały leczenie pacjentów.

NIK zwraca uwagę na niewykorzystanie protonoterapii w Polsce

Kategoria: Polityka Zdrowotna

Opublikowano: sobota, 08, luty 2025 11:06

Patrycja Grebla-Tarasek

Odśłony: 762

Źródło: [NIK](#)